

HRVATSKO FILOZOFSKO DRUŠTVO

Godišnji simpozij
Hrvatskog filozofskog društva

PRIRODA – DRUŠTVO – POLITIKA

Povodom 300. godišnjice rođenja
Jean-Jacquesa Rousseaua

Zagreb, 22.–24. studenoga 2012.
Školska knjiga, Masarykova 28

ORGANIZACIJSKI ODBOR SIMPOZIJA

doc. dr. sc. Hrvoje Jurić
(predsjednik)

Krešimir Babel i Mira Matijević
(tajništvo)

doc. dr. sc. Ankica Čakardić

prof. dr. sc. Nada Gosić

doc. dr. sc. Tomislav Krznar

doc. dr. sc. Raul Raunić

dr. sc. Alen Tafra

dr. sc. Ivana Zagorac

HRVATSKO FILOZOFSKO DRUŠTVO

www.hrfd.hr

Adresa

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Ivana Lučića 3
HR-10000 Zagreb

E-mail

filozofska-istrazivanja@zg.t-com.hr

Telefon

+385 (0)1 6111 808

Ime Jean-Jacquesa Rousseaua (1712.–1778.) može se, bez ikakve sumnje, uvrstiti u red mislitelja koji su obilježili povijest zapadnjačke filozofije i kulture uopće. Tome u prilog govori činjenica da je njegovo djelo, i nakon gotovo dva i pol stoljeća od njegove smrti, predmetom izučavanja filozofije i drugih znanosti, inspiracija u filozofijskim, sociologijskim, politologijskim, pravnim, teologijskim, pedagogijskim, antropologijskim i inim analizama i promišljanjima, kao i referentna točka u općeteorijskim i općekulturnim raspravama u kojima se pojavljuju *rusoovski* koncepti i *rusoovski* duh.

Povodom tristote godišnjice Rousseauova rođenja, Hrvatsko filozofsko društvo se pridružuje brojnim europskim i svjetskim institucijama koje organiziraju znanstvene i stručne skupove s ciljem da se osvijetli Rousseauov doprinos filozofiji i kulturi. No, naša namjera nije puka komemoracija uz ovaj datum, jer bi to bilo u proturječju s kritičkom, pa i subverzivnom orijentacijom koja je svojstvena samome Rousseauu. Ovim skupom nastojimo, s jedne strane, okupiti proučavatelje i proučavateljice Rousseaua koji će se osvrnuti na bitne aspekte njegova djela, a s druge strane, znanstvenike i znanstvenice različitih profila koji u Rousseauu pronalaze motivaciju za promišljanje pitanja važnih u njihovim područjima te aktualnih problema s kojima se suočavamo. Pored toga, do izražaja će doći i razmatranja povijesno-kulturnog konteksta u kojemu je Rousseauovo djelo nastajalo i vršilo utjecaj (prije svega prosvjetiteljstva, predrevolucionarnog razdoblja i Francuske revolucije), a simpozij uključuje i one autore i autorice čiji se interesi ne dotiču izravno Rousseaua ili njegova vremena, ali se problematika kojom se oni bave može smatrati »rusoovskom« i »prosvjetiteljskom«, bilo da je rasprava o njoj zacrtana od strane Rousseaua i drugih (anti)prosvjetitelja ili je kod njih na upečatljiv način obrađena.

Naslovna tema simpozija ima u vidu sve navedeno, jer se Rousseauovo djelo i poticaji koji dolaze iz njega mogu uokviriti pojmovima *prirode*, *društva* i *politike*, iako se time, dakako, ne iscrpljuje bogatstvo koju nam Rousseauova misao i danas pruža. Tročlana tematska struktura naznačena naslovom simpozija implicira pojmove ljudske naravi i dostojanstva, kulture i civilizacije, morala i etike, društva i države, odgoja i obrazovanja, slobode i odgovornosti, razuma i osjećaja, znanosti i umjetnosti, filozofije i religije, napretka i dekadencije, prosvjetiteljskih i anti-prosvjetiteljskih tendencija, itd. Također, na podlozi naznačenoj kako naslovom skupa tako i povodom koji se naš skup organizira, razmatrat će se odnos Rousseaua i

njegovih suvremenika, sumišljenika i oponenta, kao i drugih autora čija su se djela, na ovaj ili onaj način, odnosila spram Rousseaua. Posebno valja istaknuti izlaganja koja tematiziraju načela, funkcioniranje i proturječja suvremene demokracije, što je pitanje koje ima status urgentnoga, a Rousseauova etičko-socijalno-politička razmišljanja tu mogu biti od velike orijentacijske važnosti.

Za razliku od onih skupova koji će biti fokusirani isključivo na Rousseauov život i djelo ili čak jedan njegov aspekt, simpozij *Priroda – društvo – politika* okuplja ne samo eksperte i ekspertice za Rousseaua te filozofe i filozofkinje, nego i stručnjake i stručnjakinje iz područja sociologije, pedagogije, politologije, prava, teologije, kulturologije, psihologije, antropologije, mediologije, te književnosti i drugih umjetnosti. Uvjereni smo da će svi oni dati značajan doprinos diskusiji o Rousseauu, prosvjetiteljstvu i njihovu nasljeđu, te da će se Hrvatsko filozofsko društvo, vjerno svojoj tradiciji, još jednom potvrditi kao medij interdisciplinarne i pluriperspektivne suradnje različitih pristupa oko važnih i aktualnih tema.

Doc. dr. sc. Hrvoje Jurić

Predsjednik Organizacijskoga odbora
simpozija »Priroda – društvo – politika«

PROGRAM SIMPOZIJA

ČETVRTAK, 22. studenoga 2012.

9.30–10.00 *Otvaranje skupa i pozdravne riječi*

10.00–10.45 ZVONKO POSAVEC (Zagreb): Prijeporni Rousseau

10.45–11.00 *Pauza*

11.00–11.15 HEDA FESTINI (Rijeka): Suvremeni društveni ugovor – društveni liberalizam (novi socijalizam)

11.15–11.30 RAUL RAUNIĆ (Zagreb): Rousseauova povijesna antropologija slobode

11.30–11.45 ZDENKO KODELJA (Ljubljana): Rousseauovo razumijevanje pojmova *patria* i *nacija*

11.45–12.00 *Diskusija*

12.00–12.15 *Pauza*

12.15–12.30 MARKO TRAJKOVIĆ (Niš): O jednakosti do zakona

12.30–12.45 MINA OKILJEVIĆ (Novi Sad): »Human-rightism«: rusooovsko ili anti-rusooovsko nasljeđe?

12.45–13.00 MOJCA RAPO-WAITE (Karlovac): Rousseau između prošlosti i suvremenosti

13.00–13.15 *Diskusija*

13.15–15.00 *Popodnevna pauza*

15.00–15.15 ALEKSANDRA GOLUBOVIĆ (Rijeka): J.-J. Rousseau – kritika filozofije odgoja

15.15–15.30 IVAN DODLEK (Zagreb): Emil i Summerhill

15.30–15.45 TINA MARASOVIĆ (Split): Odgoj danas za društvo sutra

15.45–16.00 *Diskusija*

16.00–16.15 *Pauza*

- 16.15–16.30** MAJA SOLAR (Novi Sad): Problem vlasništva i individualizma
- 16.30–16.45** IVA ŠOKIČIĆ (Zagreb): Ideja i kritika društva – od republikanizma do kritike civilizacijske represije
- 16.45–17.00** DAFNE VIDANEC (Zaprešić): Kultiviranje humanosti: Rousseauov koncept čovjeka
- 17.00–17.15** NENAD VERTOVŠEK (Zadar): Povratak čovjeka prirodi i samom sebi – od Rousseaua preko Sorela do Fromma
- 17.15–17.30** *Diskusija*
- 17.30–17.45** *Pauza*
- 17.45–18.00** DRAGICA VRANJIĆ-GOLUB (Zagreb): Jean-Jacques Rousseau, enciklopedizam, znanost i opće dobro
- 18.00–18.15** MIROSLAVA VUČKO (Osijek): Izlazak čovjeka iz samoskrivljene nezrelosti danas
- 18.15–18.30** GORAN SUNAJKO (Zagreb): Rousseauovo razlikovanje *volonté générale* i *volonté de tous* kao pretpostavka istinskoga shvaćanja demokracije
- 18.30–18.45** NEDILJKO MATIĆ (Zagreb): Razumijevanje političke i prirodne slobode u društvenom ugovoru
- 18.45–19.00** *Diskusija*

PETAK, 23. studenoga 2012.

- 9.30–9.45** IVANA KNEŽIĆ (Zadar): Čovjek kao (ne)društveno biće
- 9.45–10.00** ZDRAVKO PERIĆ (Osijek): Politička psihologija Rousseau-ova »plemenitog divljaka«
- 10.00–10.15** NEVENA JEVTIĆ (Novi Sad): Rousseauovo shvaćanje politike i razvoja društvenosti
- 10.15–10.30** FULVIO ŠURAN (Pula): Promišljanje o političkoj slobodi u Rousseaua
- 10.30–10.45** *Diskusija*
- 10.45–11.00** *Pauza*
- 11.00–11.15** IGOR ETEROVIĆ (Rijeka): Rousseau i Kant
- 11.15–11.30** ŽELJKO SENKOVIĆ (Osijek): Razvoj modernog subjektivizma: Rousseau i Kant
- 11.30–11.45** MARIN BEROŠ (Pula): Rousseau i Kant – dva pogleda na ideju »vječnog mira«
- 11.45–12.00** *Diskusija*
- 12.00–12.15** *Pauza*
- 12.15–12.30** DUŠKA FRANETA (Novi Sad): Dvije etičke misli u osnovama Rousseauove kritike društva
- 12.30–12.45** SLOBODAN SADŽAKOV (Novi Sad): Rousseau i problem egoizma
- 12.45–13.00** MARITA BRČIĆ KULJIŠ (Split): Konceptija pravednosti u filozofiji Jean-Jacquesa Rousseaua
- 13.00–13.15** JOSIP ĆIRIĆ (Zadar), IVANA POSARIĆ (Itzig, Luksemburg): Od Rousseaua do Donaldsona: integrativna teorija društvenog ugovora i računalna etika
- 13.15–13.30** *Diskusija*
- 13.30–15.00** *Popodnevna pauza*

- 15.00–15.15** ŽARKO PAIĆ (Zagreb): Suverenost kao nomos politike: Rousseau i Schmitt
- 15.15–15.30** IVAN MARKEŠIĆ (Zagreb): Civilna religija. Od J.-J. Rousseaua do N. Luhmanna i H. Kunga
- 15.30–15.45** JOSIP BERDICA (Osijek): Rousseau i Tolstoj
- 15.45–16.00** HRVOJE JURIC (Zagreb): Rousseauovo i De Sadeovo prosvjetiteljstvo i protuprosvjetiteljstvo
- 16.00–16.15** *Diskusija*
- 16.15–16.30** *Pauza*
- 16.30–16.45** IVANA ZAGORAC (Zagreb): Psihosomatika vrline u doba senzibiliteta
- 16.45–17.00** ŽELJKA MATIJAŠEVIĆ (Zagreb): Rousseauovo poimanje sućuti: suvremene perspektive
- 17.00–17.15** JOSIP ĆIRIĆ (Zadar): Rousseauova misao u filozofskome savjetovanju
- 17.15–17.30** *Diskusija*
- 17.30** *Godišnja skupština Hrvatskog filozofskog društva*
- 20.30** *Cocktail*

SUBOTA, 24. studenoga 2012.

- 9.30–10.15** IGOR PRIBAC (Ljubljana): Rousseau i kontraktualizam
- 10.15–10.30** *Pauza*
- 10.30–10.45** MARIJANA HAMERŠAK (Zagreb): *Emil ili ob uzgoju*, knjigama i cenzuri
- 10.45–11.00** SUZANA MARJANIĆ (Zagreb): Krležina skepsa spram rousseauovskoga idealizma ili rat svih protiv svih
- 11.00–11.15** BORIS BECK (Zagreb): Rousseau – revolucija – nacizam. Biopolitičke metafore i antitotalitaristički diskurs Josipa Horvata
- 11.15–11.30** VLADIMIR KOLARIĆ (Beograd): Priroda, društvo i politika u romanu *Douglas Tweed* Irine Aleksander
- 11.30–11.45** *Diskusija*
- 11.45–12.00** *Pauza*
- 12.00–12.15** KATARINA RUKAVINA (Rijeka): Ideja odgoja u društvu spektakla. Aktualnost Rousseauove misli
- 12.15–12.30** SEAD ALIĆ (Zagreb): Usmenost i pismo u oblikovanju ljudske zajednice
- 12.30–12.45** IVAN MOLEK (Zagreb): Perfekcioniranje diskurza. *Ogled o podrijetlu jezika* i prijepor o situaciji »nakon dekonstrukcije«
- 12.45–13.00** *Diskusija*
- 13.00–13.15** *Pauza*
- 13.15–13.30** GORDANA ŠKORIĆ (Zagreb): Značaj Rousseaua za estetiku

13.30–13.45 LIVIA PAVLETIĆ (Zagreb): Glazba – jezik za koji valja posjedovati rječnik

13.45–14.00 NIKOLA TADIĆ (Sisak): Srce i um, razum i osjećaji. Pjesničkim izričajem o Rousseauu i Augustinu

14.00–14.15 *Diskusija*

14.15 *Završna diskusija i zatvaranje skupa*